

fremSAT Forslag om at ændre Loven. Forholdet er jo det, at Grundlovsarbejdet har nødvendiggjort en vis Tilbageholdenhed i alt Fald fra Grundlovspartiernes Side, har begrænset deres Arbejdsomraade, og da der jo er stærkt delte Meninger om, paa hvilken Maade man rettest skaffer Landarbejdere og med dem ligestillede Adgang til Jord at dyrke, var det naturligt, om man havde ventet med en Revision af den gældende Lov, indtil de politiske Forhold havde ændret sig; indtil vi igen havde faaet normale Forhold. Jeg har derfor hele Tiden været vis paa, at det vilde blive vanskeligt at faa en tilfredsstillende Revision af den nugældende Lov, at faa saadanne nye Bestemmelser indført i Loven, som kunde siges at betyde væsentlige Forbedringer, og Udvalgets Arbejde har bestyrket mig i min Opfattelse. Lovforslaget har faaet en meget grundig Drøftelse, det har været meget længe, inden man kom til en Afslutning, det vil deraf ses, hvor vanskeligt det har været at naa til et Resultat. Det har ogsaa vist sig, at der ikke var Enighed i Udvalget om selve Lovforslaget, der er heller ikke opnaaet Enighed i Udvalget om de stillede Ændringsforslag, ja, end ikke selve Regeringspartiet har været enigt, hverken om Lovforslaget eller om de stillede Ændringsforslag. Under disse Forhold har Socialdemokraternes Stilling været ret given; det har ikke været muligt for os at røre ved de Principper, hvorpaa Lovforslaget hvilede, Principper, som ogsaa er gældende for den nuværende Lov og for tidligere Love om det samme Emne, vi har maattet nøjes med i Betænkningen at gøre et Par Bemærkninger om vor Opfattelse.

Ved Sagens første Behandling her i Tinget gjorde jeg opmærksom paa, at det vilde blive vanskeligt for Landarbejderne at skaffe den Sum til Veje, der efter Lovforslaget kræves for at komme i Betragtning ved Oprettelse af Husmandsbrug, idet Laanegrænsen sættes op, og Brugene bliver større og dyrere. Følgen deraf vil blive, at Landarbejderen skal møde med en større Sum i rede Penge, med større Midler for i det hele taget at kunne komme i Betragtning, og at der er Fare for, at den egentlige Landarbejder vil blive skudt ud, og at det vil blive en hel anden Klasse Medborgere, som kan komme i Betragtning, fordi de er bedre stillede i økonomisk Henseende. Der er i Udvalget taget Hensyn til mine Anker i denne Henseende; der opnaaedes ikke Enighed om at lade Bestemmelsen i § 9, andet Stykke,

udgaa, men et Flertal har dog kunnet tiltræde, at der kan laanes mere end Værdien af Bygninger og Jord tilsammen, hvilket ikke hidtil har været Tilfældet, men nogen Enighed er der, som sagt, ikke opnaaet derom. Der er heller ikke opnaaet Enighed om Rentens Størrelse. Overensstemmende med de Udtalelser, jeg fremsatte ved Sagens første Behandling, og i Henhold til det Forhold, som har gjort sig gældende i Udvalget, har vi stillet vore Ændringsforslag under Nr. 12 til § 10 og under Nr. 18 til § 13, [gaaende ud paa, at den hidtil gældende Rente bibeholdes, at Lovforslaget ændres derhen, at Renten nedsættes fra 4 til 3 pCt. Jeg kan her gentage, hvad jeg sagde ved første Behandling, at Rentespørgsmaalet ikke er noget Principspørgsmaal, men da vi ingen Sikkerhed har for, at de Forbedringer, der er Tale om, og som vi har krævet, kan blive vedtaget i Rigsdagen, naar Lovforslaget endelig skal vedtages, og da der ikke har kunnet opnaas Enighed i Udvalget hverken om Rentens Størrelse eller om de stillede Ændringsforslag, maa jeg tilraade ærede Medlemmer at stemme for vore Ændringsforslag.

Wenzel Neergaard: Dette Lovforslag adskiller sig jo fra sine Forgængere ved, at Laaneværdien for de enkelte Husmandsbrug sættes ikke ubetydeligt op, ligesom den Sum, der af Staten aarlig kan anvendes i dette Øjemed, forhøjes. Begge disse Foranstaltninger forekommer mig rigtige, idet de ganske naturligt hænger sammen med de stigende Jordejendomspriser, som vi faktisk har haft i de sidste Aar; og de Forhøjelser, der her er Tale om, er i Virkeligheden ikke større end, at man kan sige, at de er analoge med den Stigning, der har fundet Sted. De ærede foregaaende Talere har talt meget om den Uenighed, der har været i Udvalget. Det forekommer mig i Grunden ikke, at den har været saa paafaldende, som den nu skal gøres til. De allerfleste af de Ændringsforslag, der er stillede, er dog tiltraadte af hele Udvalget. Der har saaledes ogsaa i Udvalget været Enighed om, at det vilde være særdeles ønskeligt, om man kunde føre en Del af de Arbejdere, som er trukket ind til Byen, tilbage igen til Landet, og jeg har for mit Vedkommende delt den Opfattelse, men jeg har ikke desto mindre næret Betænknelighed ved at forandre de Bestemmelser, vi har haft i de foregaaende Love, saaledes, som Tilfældet bliver ved de Ændringsforslag, der under Nr. 2, 3 og